

Bruksela, 15 grudnia 2015 r.
(OR. en)

15356/15

ELARG 73
COWEB 150

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	15234/15 ELARG 70 COWEB 148
Dotyczy:	ROZSZERZENIE ORAZ PROCES STABILIZACJI I STOWARZYSZENIA – Konkluzje Rady

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia w wersji przyjętej przez Radę w dniu 15 grudnia 2015 r.

RADA DO SPRAW OGÓLNYCH**KONKLUZJE RADY W SPRAWIE ROZSZERZENIA ORAZ PROCESU STABILIZACJI
I STOWARZYSZENIA**

1. Rada przyjmuje do wiadomości komunikat Komisji z dnia 10 listopada 2015 r. w sprawie strategii rozszerzenia UE, sprawozdania dotyczące Turcji, Czarnogóry, Serbii, byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii, Albanii, Bośni i Hercegowiny oraz Kosowa^{*} oraz wnioski i zalecenia zawarte w tych dokumentach. Rada z zadowoleniem odnotowuje, że Komisja poświęciła więcej uwagi aktualnej sytuacji, zapewnieniu większej ilości wytycznych oraz większej harmonizacji sprawozdań.
2. Zgodnie z odnowionym konsensusem w sprawie rozszerzenia zatwierdzonym przez Radę Europejską obradującą w dniach 14–15 grudnia 2006 r. i konkluzjami Rady z dnia 16 grudnia 2014 r. Rada potwierdza, że rozszerzenie pozostaje jedną z głównych polityk Unii Europejskiej i inwestycją służącą zapewnieniu pokoju, demokracji, dobrobytu, bezpieczeństwa i stabilności na naszym kontynencie. W tym kontekście Rada przypomina o zdecydowanym zaangażowaniu UE na rzecz europejskiej perspektywy Bałkanów Zachodnich. Turcja jest nadal jednym z kluczowych partnerów w wielu dziedzinach. Aktywne i wiarygodne negocjacje akcesyjne prowadzone z poszanowaniem zobowiązań UE oraz ustalonych warunków przyczynią się do zacieśnienia stosunków UE–Turcja, tak by w pełni rozwinąć potencjał tej relacji.
3. Zgodnie z poprzednimi konkluzjami Rady i z uwzględnieniem politycznych kryteriów kopenhaskich oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, które nadal będą stanowić wspólne ramy stosunków z krajami Bałkanów Zachodnich, Rada potwierdza również, że konieczne jest – zgodnie z odnowionym konsensusem w sprawie rozszerzenia – stosowanie sprawiedliwych i rygorystycznych warunków oraz zasady indywidualnych osiągnięć, w powiązaniu z unijną zdolnością – w odniesieniu do wszystkich jej aspektów – do przyjęcia nowych członków.

^{*} Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

4. Rada w dalszym ciągu przywiązuje ogromną wagę do wiarygodności procesu rozszerzenia, co nadal warunkuje utrzymanie tempa reform. Należy zwiększyć – poprzez lepszą strategiczną komunikację – poparcie społeczne dla korzyści i obowiązków związanych z rozszerzeniem oraz ich zrozumienie. Rada oczekuje na plan Komisji i ESDZ dotyczący zwiększenia wysiłków i nasilenia działań, przy stałym zaangażowaniu państw członkowskich i partnerów w tym regionie. Rada z zadowoleniem odnotowuje stałe wysiłki Komisji, by bardziej skupić się na najważniejszych reformach na wczesnym etapie procesu, w szczególności w odniesieniu do kwestii praworządności, praw podstawowych, rozwoju gospodarczego i konkurencyjności oraz wzmocnienia demokratycznych instytucji i reformy administracji publicznej.
5. Praworządność jest jedną z podstawowych wartości, na których opiera się UE i która jest centralnym elementem procesu rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia. Największymi wyzwaniem pozostają: wzmocnienie praworządności, m.in. poprzez reformy sądownictwa oraz zwalczanie przestępczości zorganizowanej i korupcji, a także przestrzeganie praw podstawowych, m.in. praw osób należących do mniejszości, niedyskryminacyjne traktowanie mniejszości narodowych oraz zwalczanie dyskryminacji względem słabszych grup społecznych, takich jak Romowie, oraz wobec lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych i interseksualnych. Rada jest poważnie zaniepokojona niedociągnięciami w dziedzinie wolności słowa i wolności mediów – problemy te należy wyeliminować w sposób zdecydowany i skuteczny. Ponadto konieczne są dodatkowe działania na rzecz promowania równości płci. Podstawowe znaczenie ma prawidłowe działanie demokratycznych instytucji, wymagające pluralistycznego dialogu politycznego i kompromisu, w szczególności w ramach parlamentów, oraz reforma administracji publicznej. Należy zapewnić sprzyjające warunki organizacjom społeczeństwa obywatelskiego. Konieczne są dalsze wysiłki, by usprawnić zarządzanie gospodarcze, zwiększyć konkurencyjność, poprawić otoczenie biznesu oraz pobudzić wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, z myślą o zapewnieniu trwałego rozwoju gospodarczego. We wszystkich tych dziedzinach należy wypracować rzetelne wyniki umożliwiające osiągnięcie wymiernych rezultatów.

6. Stosunki dobrosąsiedzkie i współpraca regionalna to podstawowe elementy procesu rozszerzenia, a także procesu stabilizacji i stowarzyszenia; sprzyjają one dobrobytowi, stabilności i pojednaniu oraz tworzą klimat umożliwiający rozwiązanie otwartych kwestii dwustronnych i wyjaśnienie zaszłości. Ogólnie rzecz biorąc, konieczne są dalsze starania w celu rozwiązania nierozstrzygniętych sporów dwustronnych – także sporów dotyczących granic – aby zapewnić, że kwestie te nie będą miały negatywnego wpływu na proces przystąpienia. Nierozstrzygnięte spory i kwestie należy rozwiązać zgodnie z prawem międzynarodowym i ustalonymi zasadami, m.in. przez wykonywanie prawnie wiążących umów, w tym umowy w sprawie kwestii następstwa prawnego.
7. Rada z satysfakcją przyjmuje pozytywne zmiany w zakresie współpracy regionalnej w Europie Południowo-Wschodniej i w regionie Bałkanów Zachodnich, w szczególności postępy w zakresie jakości sieci połączeń w obrębie regionu i połączeń z UE, w tym w realizacji programu działań w sprawie jakości sieci połączeń. W pełni popiera inicjatywy i struktury, które wzmacniają współpracę regionalną obejmującą wszystkie strony. Rada z zadowoleniem przyjmuje też starania na rzecz przewyciężenia spuścizny przeszłości, przyspieszenia procesu pojednania i wsparcia współpracy regionalnej obejmującej wszystkie strony, m.in. poprzez upowszechnianie tolerancji i potępienie wszelkich postaci nawoływania do nienawiści lub stosowania retoryki wojennej. Rada przypomina o konieczności unikania wszelkich źródeł napięć lub działań, które mogłyby zaszkodzić stosunkom dobrosąsiedzkim i pokojowemu rozstrzygnięciu sporów. Konieczne są nieprzerwane działania w tym zakresie, obejmujące m.in. ochronę wszystkich mniejszości, zapewnienie równych praw wszystkim obywatelom oraz rozwiązywanie kwestii osób zaginionych i powrotu uchodźców. Rada podkreśla potrzebę dalszego rozpatrywania spraw dotyczących zbrodni popełnionych w czasie wojny domowej, zajęcia się kwestią bezkarności za zbrodnie wojenne oraz potrzebę zapewnienia rozliczalności, w tym pełnej współpracy z MTKJ, ze specjalną śledczą grupą zadaniową w ramach misji EULEX i wyspecjalizowanymi izbami, oraz wspierania ich prac.
8. Uznając w szczególności znaczenie liberalizacji reżimu wizowego dla obywateli, Rada zachęca Komisję, by – również za pomocą swojego mechanizmu monitorowania – nadal bacznie kontrolowała wprowadzanie wszystkich ustalonych warunków liberalizacji reżimu wizowego. Rada zachęca właściwe władze, by nadal aktywnie starały się przeprowadzić wszystkie niezbędne działania zapobiegające przypadkom nadużywania systemu bezwizowego.

9. Rada podkreśla, że coraz ważniejsze jest dalsze pogłębienie współpracy w kwestiach polityki zagranicznej oraz stopniowe przyłączanie się do stanowisk UE w zakresie polityki zagranicznej, w szczególności gdy zagrożone są istotne wspólne interesy, jak np. w przypadku stanowisk w sprawie środków ograniczających.
10. Zgodnie z wytycznymi określonymi na nieformalnym posiedzeniu szefów państw i rządów w dniu 12 lutego 2015 r. oraz z konkluzjami Rady w sprawie odnowionej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej na lata 2015–2020 Rada przypomina o tym, że wzmocniona współpraca z krajami Bałkanów Zachodnich i Turcją ma ogromne znaczenie w walce z terroryzmem, w szczególności w zwalczaniu nielegalnego handlu bronią palną i finansowania terroryzmu, a także w przeciwdziałaniu radykalizacji postaw i zapobieganiu temu zjawisku oraz w prowadzeniu wzmocnionych kontroli granicznych, przy jak najlepszym wykorzystaniu platform regionalnych, takich jak inicjatywa na rzecz Bałkanów Zachodnich dotycząca zwalczania terroryzmu i Forum Salzburskie. Rada apeluje do partnerów z regionu Bałkanów Zachodnich, by wzmocnili środki prawne i operacyjne służące zwalczaniu handlu bronią palną, w szczególności poprzez lepsze wykorzystanie istniejących baz danych i poprawę wymiany informacji. Komisja jest proszona o zajęcie się tym problemem w ramach zapewnianego przez nią wsparcia przedakcesyjnego.
11. Rada wyraża uznanie dla Turcji i krajów Bałkanów Zachodnich, obecnie zwłaszcza dla Serbii i byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii, za wysiłki podejmowane w celu rozwiązania kryzysu uchodźczego i migracyjnego, który poważnie dotknął ten region. Rada apeluje, by pogłębić współpracę między UE i tym regionem, a także w obrębie regionu. Współpraca ta jest pilnie potrzebna, by dalej stawiać czoła sytuacji i identyfikować osoby potrzebujące ochrony, udzielać pomocy, zabezpieczać zewnętrzne granice UE, zwalczać handel ludźmi i przemyt migrantów oraz zapobiegać nielegalnej migracji. Rada apeluje o stałą realizację zaleceń zawartych w oświadczeniu Konferencji Wysokiego Szczepła w sprawie Szlaku Wschodniośroziemnomorskiego i Zachodniobałkańskiego. UE wykorzysta instrumenty finansowe i pomoc techniczną dostępne w ramach procesu rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, w tym w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II), by zacieśnić współpracę i zapewnić wsparcie w tej dziedzinie.

12. Rada przypomina o stałej pomocy finansowej udostępnianej przez UE na cele procesu rozszerzenia oraz procesu stabilizacji i stowarzyszenia, w szczególności w postaci Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II), ze szczególnym naciskiem na podstawowe priorytety i zwiększoną spójność między pomocą finansową a ogólnymi postępami we wdrażaniu strategii przedakcesyjnej, zwiększenie wsparcia budżetowego i uszeregowanie projektów pod względem ich ważności.

ROZSZERZENIE

TURCJA

13. Rada potwierdza, że stosunki UE z Turcją – krajem kandydującym i jednym z kluczowych partnerów Unii – mają dla niej duże znaczenie, czego dowodem jest niedawne posiedzenie przywódców UE–Turcja. UE powinna pozostać punktem odniesienia dla reform politycznych i gospodarczych w Turcji. Rada z zadowoleniem przyjmuje potwierdzone niedawno zaangażowanie nowego tureckiego rządu na rzecz przystąpienia do UE. Przywołując konkluzje Rady Europejskiej z dnia 15 października 2015 r., należy ożywić proces akcesyjny z myślą o poczynieniu postępów w rokowaniach zgodnie z ramami negocjacyjnymi i odpowiednimi konkluzjami Rady. W związku z tym Rada z zadowoleniem odnotowuje, że w dniu 14 grudnia 2015 r. rozpoczęto negocjacje w sprawie rozdziału 17 – Polityka gospodarcza i pieniężna. Rada jest gotowa udzielić Turcji pełnego wsparcia, jeżeli zdecyduje się ona zintensyfikować prace, by spełnić ustalone kryteria otwierające, w szczególności w odniesieniu do rozdziałów 5, 8 i 19. Przyjmuje do wiadomości, że w pierwszym kwartale 2016 r. Komisja zamierza przedstawić dokumenty przygotowawcze dotyczące kilku rozdziałów, bez uszczerbku dla stanowisk państw członkowskich. Turcja może przyspieszyć tempo negocjacji, szybciej spełniając kryteria i wymogi zawarte w ramach negocjacyjnych oraz wypełniając swoje zobowiązania umowne wobec UE.

14. W tym kontekście i w oparciu o wyniki niedawnego posiedzenia przywódców UE–Turcja Rada z aprobatą odnotowuje szerokie i spójne zaangażowanie strategiczne oraz regularny szeroko zakrojony dialog polityczny prowadzony w ustalonych ramach, także na szczeblu ministrów. Rada z satysfakcją odnotowuje również współpracę z Turcją w najważniejszych obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i wspólnych wyzwań, takich jak migracja, walka z terroryzmem, energia, gospodarka i handel, w tym unia celna, zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 16 grudnia 2014 r. To istotne zaangażowanie stanowi uzupełnienie negocjacji akcesyjnych; Rada wyraża zatem gotowość, by dalej rozwijać współpracę z Turcją w ramach ustalonych struktur. Rada wzywa Turcję do stopniowego dostosowywania swoich działań do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, zgodnie z ramami negocjacyjnymi.
15. Rada wyraża uznanie dla Turcji, która z wielkodusznością przyjęła ponad 2 miliony uchodźców syryjskich i zajęła się ich potrzebami. Rada z zadowoleniem odnotowuje, że w dniu 29 listopada 2015 r. uruchomiono wspólny plan działania UE–Turcja na rzecz uchodźców i zarządzania migracją, będący elementem kompleksowego planu współpracy opartego na podziale odpowiedzialności, wzajemnych zobowiązaniach i wynikach. Rada oczekuje na monitorowanie, w ścisłej współpracy z Komisją, jego szybkiego i skutecznego wdrożenia z myślą o osiągnięciu rezultatów, w szczególności w zakresie powstrzymywania napływu migrantów o nieuregulowanym statusie i likwidowaniu siatek przestępczych zajmujących się przemytem.

16. Rada z aprobatą odnotowuje, że jeśli chodzi o dostosowanie krajowych przepisów do unijnego dorobku prawnego, Turcja osiągnęła wysoki stopień przygotowania w wielu dziedzinach, w szczególności pod względem kryteriów gospodarczych. Jednak pewne działania rodzą poważny niepokój. Turcja musi pilnie wyeliminować spore niedociągnięcia wskazane w sprawozdaniu Komisji, w szczególności w obszarze praworządności i praw podstawowych, i podjąć dalsze działania naprawcze. Należy niezwłocznie podjąć stosowne kroki, zwłaszcza w celu odwrócenia skutków działań, które podważały niezawisłość i bezstronność wymiaru sprawiedliwości, oraz konsekwencji wyraźnego regresu w obszarze wolności słowa i wolności zrzeszania się. Rada ze szczególnym niepokojem odnotowuje, że rozpoczęto postępowania sądowe przeciwko wyrażającym krytyczne opinie środkom przekazu, dziennikarzom, pisarzom, a także platformom mediów społecznościowych i ich użytkownikom. Rada apeluje do Turcji, by zapewniła pełne przestrzeganie zasady rozdziału władz oraz pełne poszanowanie praw człowieka, w tym praw kobiet, dzieci i osób należących do mniejszości, wolności religii oraz praw własności, a także by usprawniła wykonywanie wszystkich wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Rada przypomina, że na mocy art. 46 europejskiej konwencji praw człowieka umawiające się strony zobowiązują się do przestrzegania ostatecznych wyroków Trybunału we wszystkich sprawach, w których są stronami. Pierwszorzędne znaczenie ma również zajęcie się innymi istotnymi obszarami, w których nie odnotowano żadnych postępów lub były one nieznaczne. Rada jest zdania, że – z myślą o zaradzeniu tym i innym kwestiom – zacieśnienie współpracy w obszarze praworządności i praw podstawowych zbliży Turcję do UE. W związku z tym Rada przyjmuje do wiadomości, że Komisja zobowiązała się zakończyć prace przygotowawcze w tych kluczowych obszarach w pierwszym kwartale 2016 r., bez uszczerbku dla stanowisk państw członkowskich.
17. Rada potępia wszelkie ataki terrorystyczne i akty przemocy, do których doszło w Turcji, i solidaryzuje się z narodem tureckim. Rada deklaruje wsparcie w walce z terroryzmem, przy jednoczesnym poszanowaniu praw człowieka, podstawowych wolności i prawa międzynarodowego.
18. Jeśli chodzi o sytuację w południowo-wschodniej części Turcji, Rada apeluje o natychmiastowe zaprzestanie terrorystycznych aktów przemocy i zdecydowanie wzywa strony do wznowienia rozmów pokojowych, mających na celu znalezienie trwałego politycznego rozwiązania kwestii kurdyjskiej. Mogłoby to położyć kres powiązanym z tą kwestią aktom terroryzmu i ułatwić rozwój gospodarczy i społeczny w regionie.

19. Jeśli chodzi o liberalizację reżimu wizowego, Rada odnotowuje, że pomyślne wdrożenie planu działania UE–Turcja na rzecz uchodźców i zarządzania migracją mogłoby przyczynić się do przyspieszenia realizacji harmonogramu liberalizacji reżimu wizowego względem wszystkich uczestniczących państw członkowskich. Wyrażając żal z powodu jednostronnych oświadczeń, które nie mają skutku prawnego, wydanych przez Turcję w tej kwestii, Rada podkreśla, jak ważne jest pełne i skuteczne wdrożenie zarówno umowy o readmisji, jak i planu działania na rzecz liberalizacji reżimu wizowego w stosunku do wszystkich państw członkowskich, w tym w zakresie współpracy w sprawach dotyczących wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz w zakresie niedyskryminacyjnego bezwizowego dostępu do terytorium Turcji dla obywateli wszystkich państw członkowskich UE. Oczekując na wdrożenie tej umowy, nadal należy traktować priorytetowo właściwe wykonywanie istniejących dwustronnych umów o readmisji oraz postanowień dotyczących readmisji zawartych w podobnych umowach między Turcją a państwami członkowskimi UE, a także wzmocnienie zarządzania wspólnymi granicami ze wszystkimi państwami członkowskimi UE. Rada oczekuje na najbliższe sprawozdania Komisji na temat postępów Turcji w spełnianiu wymogów harmonogramu liberalizacji reżimu wizowego w 2016 r.
20. Rada przypomina, że – zgodnie z ramami negocjacyjnymi oraz wcześniejszymi konkluzjami Rady Europejskiej i konkluzjami Rady – Turcja powinna jednoznacznie zobowiązać się do utrzymywania stosunków dobrosąsiedzkich i do pokojowego rozstrzygania sporów na mocy Karty Narodów Zjednoczonych, odwołując się w razie potrzeby do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości. W związku z tym Unia po raz kolejny wyraża poważne zaniepokojenie i nalega, by Turcja unikała wszelkiego zastraszania lub działań skierowanych przeciwko państwom członkowskim i eliminowała źródła napięć lub postępowania, które szkodzą stosunkom dobrosąsiedzkim i pokojowemu rozstrzygnięciu sporów. Ponadto UE kładzie ponownie nacisk na wszystkie suwerenne prawa państw członkowskich UE. Obejmują one m.in. prawo do zawierania umów dwustronnych oraz prawo do poszukiwania i eksploatacji zasobów naturalnych zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym i prawem międzynarodowym, w tym Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza; podkreśla również, że należy respektować suwerenność państw członkowskich na ich morzu terytorialnym i w przestrzeni powietrznej. Rada przypomina, że Rada Europejska w konkluzjach z dnia 24 października 2014 r. wyraziła głębokie zaniepokojenie wznowionymi napięciami we wschodniej części regionu Morza Śródziemnego oraz wezwała Turcję do wykazania powściągliwości i respektowania suwerenności Cypru na obszarze jego morza terytorialnego oraz suwerennych praw Cypru w jego wyłącznej strefie ekonomicznej.

21. Przywołując konkluzje z dnia 11 grudnia 2006 r. oraz deklarację z dnia 21 września 2005 r., Rada z głębokim żalem zauważa, że pomimo wielokrotnych apeli Turcja nadal odmawia wypełnienia swojego zobowiązania do całkowitego niedyskryminacyjnego wdrożenia protokołu dodatkowego do układu o stowarzyszeniu w odniesieniu do wszystkich państw członkowskich; wypełnienie tego zobowiązania mogłoby znacznie przyspieszyć proces negocjacji. W związku z brakiem postępów w tej kwestii Rada utrzyma swoje środki z 2006 r., co będzie miało stały wpływ na całościowy przebieg negocjacji. Ponadto Turcja niestety wciąż nie poczyniła postępów, jeśli chodzi o konieczną normalizację jej stosunków z Republiką Cypryjską. Rada przywołuje swoje stanowisko w sprawie przystępowania państw członkowskich UE do organizacji międzynarodowych. Rada przypomina, że uznanie wszystkich państw członkowskich jest niezbędnym elementem procesu akcesyjnego. Rada wzywa Komisję, by nadal uważnie monitorowała wszystkie kwestie objęte deklaracją z dnia 21 września 2005 r. i by w najbliższym sprawozdaniu rocznym przedstawiła szczegółowe informacje na ten temat. Na podstawie tych informacji Rada będzie nadal uważnie śledzić postępy i dokonywać ich przeglądu, zgodnie ze stosownymi konkluzjami. Rada ponownie apeluje o to, by Turcja osiągała postępy w tym zakresie bez dalszej zwłoki.
22. Rada z zadowoleniem odnotowuje zaangażowanie stron na rzecz rozwiązania kwestii cypryjskiej; zaangażowanie to okazano we wspólnej deklaracji z dnia 11 lutego 2014 r. i potwierdzono je w oświadczeniu z dnia 30 października 2015 r. Odnotowując zachęcające wydarzenia, które miały miejsce w minionym roku, Rada oczekuje – co podkreślono w ramach negocjacyjnych – aktywnego wspierania przez Turcję negocjacji, które mają doprowadzić do sprawiedliwego, kompleksowego i trwałego rozwiązania kwestii cypryjskiej w ramach ONZ, zgodnie z odpowiednimi rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ i z zasadami, na których opiera się Unia. Kapitalne znaczenie ma w dalszym ciągu zaangażowanie Turcji i podjęcie przez nią konkretnych działań przyczyniających się do takiego kompleksowego rozwiązania.

CZARNOGÓRA

23. Rada przyjmuje z zadowoleniem stałe postępy w negocjacjach akcesyjnych z Czarnogórą. Z aprobatą odnotowuje ulepszenia w ramach prawnych w obszarze praworządności oraz prace nad ustanowieniem nowych instytucji. Na obecnym etapie najważniejsze dla ogólnego tempa negocjacji jest to, by działanie całego systemu praworządności przynosiło konkretne rezultaty, a w szczególności by wypracowano solidne wyniki w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną. Konieczne są dalsze działania, by zagwarantować wolność słowa i wolność mediów, kontynuować reformę administracji publicznej, zwiększyć niezależność instytucji oraz poprawić otoczenie biznesu.
24. Rada apeluje do wszystkich partii politycznych, by wykazały się odpowiedzialnością i ponownie zaangażowały w konstruktywny dialog, przy czym to parlament powinien być kluczowym forum debaty politycznej. Ponadto duże znaczenie będzie miało zapewnienie pełnego wdrożenia nowego prawa wyborczego.
25. Rada z satysfakcją odnotowuje, że Czarnogóra odgrywa pozytywną rolę w dalszym rozwijaniu współpracy regionalnej i wspieraniu stosunków dobrosąsiedzkich. Rada wyraża również uznanie dla Czarnogóry za podjęcie współpracy w kwestiach polityki zagranicznej, a zwłaszcza za pełne przyłączanie się do stanowisk UE w zakresie polityki zagranicznej.
26. Rada oczekuje na kolejne posiedzenie konferencji akcesyjnej w dniu 21 grudnia 2015 r., które ma służyć otwarciu kolejnych rozdziałów negocjacyjnych.

SERBIA

27. Rada odnotowuje, że w minionym roku Serbia podjęła bardzo istotne kroki, które doprowadziły do otwarcia – na konferencji akcesyjnej w dniu 14 grudnia 2015 r. – pierwszych rozdziałów negocjacji akcesyjnych z UE. Rada z aprobatą odnotowuje, że Serbia przedłożyła swoje plany działania w odniesieniu do rozdziału 23 – Wymiar sprawiedliwości i prawa podstawowe oraz rozdziału 24 – Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo; plany te powinny zapewnić wyraźne wytyczne co do przyszłych reform i uzyskiwania solidnych wyników w tych dziedzinach. Rada przypomina, że postępy w tych rozdziałach będą musiały następować równolegle do postępów w całych negocjacjach.

28. Rada zachęca Serbię do wykorzystania tej korzystnej dynamiki i zintensyfikowania reform ustawodawczych oraz ich skutecznego wdrażania w kluczowych obszarach reformy sądownictwa, walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną oraz w obszarze wolności słowa i wolności mediów. Należy zwrócić szczególną uwagę na pełne poszanowanie praw podstawowych, w tym ochronę najsłabszych grup społecznych, zwłaszcza Romów, a także na skuteczne wdrożenie przepisów dotyczących ochrony mniejszości i niedyskryminacyjnego traktowania mniejszości narodowych w całej Serbii, m.in. w zakresie edukacji, używania języków mniejszości, dostępu do mediów i obrządków religijnych w językach mniejszości, oraz na zwalczanie dyskryminacji ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową. Rada oczekuje na przedłożenie przez Serbię zapowiedzianych już dokumentów strategicznych. Konieczne są też dalsze postępy w dziedzinie niezależności demokratycznych instytucji, administracji publicznej oraz w zakresie rozwijania funkcjonującej gospodarki rynkowej i poprawy otoczenia biznesu.
29. Rada z zadowoleniem odnotowuje znaczne postępy we wspieranym przez UE dialogu, w szczególności w związku z porozumieniami z 25 sierpnia. Rada wzywa Serbię do szybkiego wdrożenia jej części tych porozumień i do konstruktywnej współpracy z Kosowem w formułowaniu i wdrażaniu przyszłych porozumień. Serbia musi utrzymać aktywne i konstruktywne zaangażowanie w proces normalizacji stosunków z Kosowem, w ramach którego poczyniono znaczne postępy, w szczególności w związku z porozumieniami osiągniętymi w dniu 25 sierpnia 2015 r. Rada będzie nadal ściśle monitorować stałe zaangażowanie Serbii na rzecz widocznego i trwałego postępu w normalizacji jej stosunków z Kosowem, co obejmuje realizację w dobrej wierze wszystkich zawartych dotąd porozumień; ma to na celu umożliwienie Serbii i Kosowu dalszych kroków na drodze każdego z nich do UE, a równocześnie uniknięcie sytuacji, w której jedna strona blokuje wysiłki drugiej, i zagwarantowanie tego, by zarówno Serbia, jak i Kosowo w przyszłości mogły w pełni korzystać ze swoich praw i wypełniać swoje obowiązki. Rada przypomina, że postępy w procesie normalizacji stosunków z Kosowem na podstawie rozdziału 35 muszą następować równolegle do postępów w negocjacjach w sprawie przystąpienia Serbii do UE, zgodnie z ramami negocjacyjnymi.
30. Rada z satysfakcją odnotowuje coraz większe konstruktywne zaangażowanie Serbii we współpracę regionalną. Serbia powinna w dalszym ciągu pogłębiać stosunki dobrosąsiedzkie. Rada wzywa Serbię do stopniowego dostosowywania swoich działań do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE, zgodnie z ramami negocjacyjnymi.

PROCES STABILIZACJI I STOWARZYSZENIA

BYŁA JUGOSŁOWIAŃSKA REPUBLIKA MACEDONII

31. Rada potwierdza swoje konkluzje dotyczące byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii przyjęte w grudniu 2014 r., kwietniu i czerwcu 2015 r., zobowiązanie UE podjęte w ramach agendy z Salonik oraz status byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii jako kraju kandydującego. Rada ponownie deklaruje swoje jednoznaczne zobowiązanie na rzecz procesu przystąpienia byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii do UE.
32. Rada ponownie wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją w tym kraju, w szczególności poważnym kryzysem politycznym, który cechuje kultura polityczna wprowadzająca podziały, brak kultury kompromisu, regres w obszarze wolności słowa i niezawisłości sądownictwa, a także dalsza erozja zaufania do instytucji publicznych. Rada z zadowoleniem przyjmuje porozumienie polityczne z przełomu czerwca i lipca, odnotowując podjęte dotychczas działania służące jego wdrożeniu, w tym powrót opozycji do parlamentu i przyjęcie zmian w ordynacji wyborczej, oraz apeluje o pełną i konstruktywną realizację tego porozumienia przez wszystkie strony, zgodnie z ustalonym harmonogramem i celami, w interesie kraju i jego obywateli. Rada ponawia swój apel o bardziej konstruktywny i pluralistyczny dialog polityczny w tym kraju. Podkreśla, jak ważne jest, by wybory zaplanowane na kwiecień 2016 r. zostały przeprowadzone w rzetelny sposób zgodnie ze standardami międzynarodowymi; apeluje też do wszystkich stron, by zapewniły równe szanse i reformę systemu wyborczego zgodnie z zaleceniami OBWE/ODIHR.
33. Rada przypomina, że ważne jest, by bez przeszkód, dokładnie i w niezależny sposób zbadano zarzuty dotyczące nadużyć ujawnionych w wyniku podsłuchów oraz powiązane z nimi przypadki niedostatecznego nadzoru; z zadowoleniem odnotowuje też mianowanie specjalnego prokuratora oraz utworzenie parlamentarnej komisji śledczej, które to organy mają się przyjrzeć, odpowiednio, odpowiedzialności prawnej i politycznej w tej kwestii. Apeluje do stosownych władz, by wspierały niezależne funkcjonowanie tych organów.
34. Rada ponownie zwraca się do stosownych organów, by dokładnie i z zachowaniem obiektywności i przejrzystości zbadały wydarzenia, do których doszło w miejscowości Kumanowo w dniach 9–10 maja 2015 r.

35. Rada powtarza swój apel do wszystkich stron, by zgodnie z zobowiązaniem zrealizowały pilne priorytety dotyczące reform, zajęły się systemowymi problemami w zakresie praworządności dotyczącymi m.in. przypadków łamania praw podstawowych, niezawisłości sądownictwa, wolności mediów, wyborów, korupcji, upolitycznienia instytucji państwowych, braku jasnego rozróżnienia pomiędzy działaniami państwa i partii oraz niedostatecznego nadzoru. Rada z zadowoleniem odnotowuje, że – aby ocenić słabości systemowe w dziedzinie sprawiedliwości, korupcji, praw podstawowych i spraw wewnętrznych, odzwierciedlone w pilnych priorytetach dotyczących reform – Komisja zamierza nadal ściśle monitorować sytuację w tych obszarach, także w kontekście dialogu akcesyjnego na wysokim szczeblu.
36. Należy pilnie zakończyć przegląd umowy ramowej z Ochrydy oraz wdrożyć sformułowane w jego wyniku zalecenia.
37. Jak stwierdzono w poprzednich konkluzjach Rady Europejskiej i Rady, utrzymanie stosunków dobrosąsiedzkich, w tym znalezienie wynegocjowanego – pod auspicjami ONZ – i zadowalającego wszystkie strony rozwiązania kwestii nazwy, nadal ma podstawowe znaczenie. W związku z tym Rada z aprobatą odnotowuje stosowne zobowiązanie przywódców głównych partii politycznych podjęte w ramach porozumienia z dnia 2 czerwca. Należy bezzwłocznie i ostatecznie zakończyć długotrwałe dyskusje na temat nazwy kraju. Należy unikać działań i wypowiedzi, które negatywnie wpływają na stosunki dobrosąsiedzkie. Rada odnotowuje, że nadal utrzymywane są kontakty na wysokim szczeblu między przedstawicielami byłej jugosłowiańskiej republiki Macedonii i Bułgarii w celu wzmocnienia stosunków dobrosąsiedzkich; oczekuje, że przełożą się one na konkretne działania.
38. Rada przyjmuje do wiadomości, że Komisja jest gotowa przedstawić zalecenie rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych z byłą jugosłowiańską republiką Macedonii pod warunkiem stałego wdrażania porozumienia politycznego z przełomu czerwca i lipca i osiągania znacznych postępów w realizacji pilnych priorytetów dotyczących reform.
39. Zgodnie ze swoimi konkluzjami z grudnia 2014 r. i ustalonymi warunkami, po wyborach w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii w kwietniu 2016 r. Rada powróci do powyższych kwestii, w oparciu o aktualne informacje, które Komisja ma przedstawić przed latem.

ALBANIA

40. Rada z zadowoleniem odnotowuje stałe postępy Albanii w realizacji kluczowych priorytetów dotyczących rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych, w szczególności jeśli chodzi o reformę administracji publicznej i przygotowania do gruntownej reformy systemu sądownictwa, i zachęca Albanię do kontynuowania tych wysiłków.
41. Rada przypomina, że Rada Europejska rozważy rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych (zgodnie z ustaloną praktyką), po tym jak Komisja stwierdzi, że Albania w niezbędnym stopniu spełnia kryteria członkostwa. Przywołując swoje poprzednie konkluzje, m.in. te z czerwca 2014 r., Rada przypomina, że Albania będzie musiała zrealizować pięć kluczowych priorytetów, żeby można było przystąpić do negocjacji akcesyjnych, oraz że Komisja jest proszona o składanie – oprócz sprawozdania za 2016 r. – kompleksowych i szczegółowych sprawozdań na temat postępów Albanii w realizacji kluczowych priorytetów. Rada przypomina też, że należy zapewnić stałą, kompleksową i obejmującą wszystkie aspekty realizację kluczowych priorytetów.

Rada odnotowuje, że konieczne będą dalsze wysiłki na rzecz realizacji tych priorytetów, w szczególności przyjęcie pakietu w sprawie reformy sądownictwa, oraz dalsze postępy w celu wypracowania rzetelnych wyników w zakresie proaktywnego prowadzenia dochodzeń, ścigania oraz wydawania wyroków skazujących na wszystkich szczeblach, w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną, w tym walce przeciwko handlowi bronią i narkotykami. Rada podkreśla, że reforma sądownictwa ma zasadnicze znaczenie dla osiągania postępów na drodze Albanii do przystąpienia do UE i może mieć wpływ na inne reformy. Jednocześnie Rada przypomina, że konieczne są skuteczne środki ustawodawcze i polityczne, by wzmocnić politykę ochrony praw człowieka i politykę antydyskryminacyjną (mowa m.in. o równym traktowaniu wszystkich mniejszości i dostępie osób należących do tych mniejszości do przysługujących im praw w całej Albanii), a także by egzekwować prawa własności.

42. Rada oczekuje na przyjęcie i wdrożenie przepisów w sprawie zakazu piastowania urzędów publicznych osobom skazanym w postępowaniach karnych, co powinno zwiększyć zaufanie obywateli do swoich przedstawicieli politycznych i do instytucji publicznych. Powtarza, że Albania powinna kontynuować reformy gospodarcze, których celem jest zwiększenie konkurencyjności, i zachęca Albanie do dalszych działań na rzecz wyeliminowania problemu dużej szarej strefy w gospodarce oraz do poprawy otoczenia biznesu i warunków inwestowania, gdzie konieczne są dalsze działania.
43. Rada podkreśla, że prowadzony między rządem a opozycją konstruktywny i stały dialog na temat reform związanych z UE będzie miał podstawowe znaczenie dla postępów na drodze do członkostwa w UE.
44. Rada z zadowoleniem odnotowuje stałe konstruktywne zaangażowanie Albanii we współpracę regionalną i podkreśla, jak ważne jest zapewnienie stosunków dobrosąsiedzkich; ma to nadal zasadnicze znaczenie. Rada docenia również to, że Albania stale w pełni dostosowuje swoje działania do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE.

BOŚNIA I HERCEGOWINA

45. Rada z zadowoleniem odnotowuje, że Bośnia i Hercegowina powróciła na ścieżkę reform niezbędną do kontynuacji procesu integracji z UE. Rada z satysfakcją odnotowuje, że władze Bośni i Hercegowiny w lipcu 2015 r. przyjęły program reform, a w październiku 2015 r. – odnośny plan działania. Zauważając, że w bieżącym roku kraj ten rozpoczął proces zbliżania się do Unii, Rada apeluje do przywódców Bośni i Hercegowiny o utrzymanie dobrego tempa poprzez dalszą realizację reform, we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim. Aby wniosek o członkostwo Bośni i Hercegowiny został rozważony przez UE, konieczne będzie poczynienie znaczących postępów w realizacji programu reform, zgodnie z poprzednimi konkluzjami Rady, zwłaszcza z konkluzjami z grudnia 2014 r.

46. Rada zachęca zatem władze Bośni i Hercegowiny, by w dalszym ciągu realizowały w praktyce pisemne zobowiązania, przyjmując i wdrażając kolejne niezbędne reformy, w szczególności w dziedzinie praworządności (w tym w zakresie walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną), administracji publicznej, a także w obszarze społeczno-gospodarczym. Rada z niepokojem odnotowuje pogorszenie warunków umożliwiających korzystanie z wolności słowa i wolności mediów. Aby móc przewyciężyć wyzwania stojące przed nią na drodze do UE, Bośnia i Hercegowina będzie musiała też wzmocnić administrację publiczną i zapewnić możliwości sprawnego działania na wszystkich szczeblach rządowych, m.in. szybko ustanowić skuteczny mechanizm koordynacji kwestii związanych z UE. Postępy w tym zakresie utworzą Bośni i Hercegowinie drogę do czerpania pełnych korzyści z dostępnych środków finansowych UE.
47. Rada przypomina, że wraz z prośbą o opinię na temat wniosku w sprawie członkostwa przekaże Komisji apel o zwrócenie szczególnej uwagi na wykonanie wyroku w sprawie Sejdić-Finci.
48. Rada powtarza, że po wejściu w życie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu Bośnia i Hercegowina powinna w pełni wywiązywać się ze swoich zobowiązań i obowiązków na podstawie tego układu, w tym pilnie wypełnić zobowiązania i obowiązki związane z dostosowaniem układu o stabilizacji i stowarzyszeniu w następstwie przystąpienia Chorwacji do UE. Pełne wdrożenie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu, w tym jego dostosowanie, stanowi istotny element zaangażowania Bośni i Hercegowiny w proces integracji z UE.
49. Rada przypomina, że usystematyzowany dialog na temat wymiaru sprawiedliwości to właściwy instrument, by wyeliminować wszelkie utrzymujące się niedociągnięcia w sądownictwie Bośni i Hercegowiny, zgodnie z zaleceniami Komisji Weneckiej z 2013 r. Rada ponownie wyraża poważne zaniepokojenie w związku z przygotowaniami do zorganizowania w Republice Serbskiej na szczeblu jednostki administracyjnej referendum na temat sądownictwa na szczeblu państwowym. Przeprowadzenie takiego referendum mogłoby podważyć spójność, suwerenność i terytorialną integralność Bośni i Hercegowiny. Mogłoby również spowodować osłabienie wysiłków na rzecz poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej wszystkich obywateli Bośni i Hercegowiny oraz poczynienia dalszych postępów w zakresie integracji z UE.

KOSOWO

50. Rada z zadowoleniem odnotowuje, że w październiku podpisano układ o stabilizacji i stowarzyszeniu z Kosowem. Układ ten ma znaczenie jedynie dla całej UE i jest pierwszym kompleksowym porozumieniem zawartym między UE i Kosowem. Jego bliskie zawarcie, wejście w życie i wdrożenie nie stanowi uszczerbku dla stanowisk państw członkowskich w sprawie statusu. W związku z najbliższym sprawozdaniem Komisji na temat postępów Kosowa w spełnianiu wymogów harmonogramu liberalizacji reżimu wizowego Rada zaznacza, że ważne jest wypełnienie wszystkich określonych warunków liberalizacji reżimu wizowego, i zachęca Kosowo do dalszych starań, by osiągnąć postępy w procesie liberalizacji reżimu wizowego. Fakt, że Rada zamierza wznowić dyskusje na temat umowy ramowej umożliwiającej uczestnictwo Kosowa w programach Unii Europejskiej, nie stanowi uszczerbku dla stanowisk państw członkowskich w sprawie statusu.
51. Rada z zadowoleniem odnotowuje decyzję Kosowa, by utworzyć wyspecjalizowane izby, i apeluje do Kosowa o bezzwłoczne zakończenie wszystkich procedur, tak by izby te jak najszybciej mogły rozpocząć działanie.
52. Należy pilnie przełamać obecny impas polityczny w Kosowie. Rada potępia stosowanie przemocy, w szczególności do celów politycznych, i obstrukcję prac zgromadzenia przez partie opozycyjne; wzywa też do natychmiastowego zaprzestania takich działań. Rada apeluje o przestrzeganie praworządności i wznowienie zwykłej działalności parlamentarnej, zgodnie ze stosownymi zasadami i procedurami. Wszystkie zainteresowane strony powinny zmierzyć się z wyzwaniami i przyłączyć się do wspólnego wysiłku poprzez dialog polityczny, a także szybko przystąpić do wdrażania wszystkich aspektów kosowskiego programu europejskich reform.

53. Rada apeluje do Kosowa o skoncentrowanie się na wdrażaniu kompleksowych reform koniecznych do wypełnienia zobowiązań wynikających z układu o stabilizacji i stowarzyszeniu. W związku z tym i z licznymi wyzwaniami stojącymi przed Kosowem kraj ten będzie musiał wykazać nieprzerwaną zdecydowaną wolę polityczną, a UE – udzielać stałej pomocy. Szczególną uwagę należy zwrócić na zwiększenie praworządności, w tym niezawisłości sądownictwa. Kosowo musi zintensyfikować walkę z przestępczością zorganizowaną i korupcją oraz osiągać rzetelne wyniki w zakresie skutecznych dochodzeń w głośnych sprawach. Priorytetem powinno być podjęcie ważnych reform, m.in. reformy systemu wyborczego i administracji publicznej. Należy dążyć do skutecznego propagowania i ochrony praw człowieka, w tym pełnej ochrony dziedzictwa kulturowego i religijnego w całym Kosowie. W tym kontekście Rada z aprobatą odnotowuje niedawne zobowiązania podjęte przez Kosowo. Należy zająć się kwestią włączenia społecznego i ochrony osób należących do mniejszości i słabszych grup społecznych, a także kwestią zwiększenia spójności społecznej.
54. UE będzie nadal wspierać społeczno-gospodarczy rozwój Kosowa, jako część kosowskiego programu europejskich reform, m.in. poprzez pomoc finansową i techniczną. Rada zachęca Kosowo do wykorzystania swojego programu reform gospodarczych na 2016 r. jako platformy na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. W programie należy odzwierciedlić zalecenia przewidziane we wspólnych wnioskach z dialogu gospodarczo-finansowego między UE a regionem Bałkanów Zachodnich z maja 2015 r. W tym kontekście Rada wzywa Kosowo do zajęcia się kwestiami społeczno-gospodarczymi bezpośrednio interesującymi obywateli oraz do wypracowania szerokiego poparcia publicznego dla tego programu reform. Organy regulacyjne i nadzorcze powinny być w pełni operacyjne. Kosowo musi podjąć działania w związku ze swoim zobowiązaniem do wycofania z eksploatacji i remontu elektrowni „Kosovo A”, największego pojedynczego źródła zanieczyszczeń w regionie Bałkanów Zachodnich.

55. Rada z zadowoleniem odnotowuje znaczne postępy we wspieranym przez UE dialogu, w szczególności w związku z porozumieniami z 25 sierpnia 2015 r. Rada wzywa Kosovo do szybkiego wdrożenia jego części tych porozumień i do konstruktywnej współpracy z Serbią w formułowaniu i wdrażaniu przyszłych porozumień. Kosovo musi utrzymać aktywne i konstruktywne zaangażowanie w proces normalizacji stosunków z Serbią. Rada będzie nadal ściśle monitorować stałe zaangażowanie Kosowa na rzecz widocznego i trwałego postępu w normalizacji jego stosunków z Serbią, co obejmuje realizację w dobrej wierze wszystkich zawartych dotąd porozumień; ma to na celu umożliwienie Kosowu i Serbii dalszych kroków na drodze każdego z nich do UE, a równocześnie uniknięcie sytuacji, w której jedna strona blokuje wysiłki drugiej, i zagwarantowanie tego, by zarówno Kosovo, jak i Serbia w przyszłości mogły w pełni korzystać ze swoich praw i wypełniać swoje obowiązki. Rada przypomina, że postępy w procesie normalizacji stosunków z Serbią to jedna z istotnych zasad układu o stabilizacji i stowarzyszeniu stanowiąca podstawę rozwoju stosunków i współpracy między UE a Kosowem.
56. Kosovo powinno nadal ściśle i efektywnie współpracować z misją Eulex i aktywnie przyczyniać się do tego, by misja ta mogła w pełni i bez przeszkód wykonywać swoje zadania, także w ramach zmienionego mandatu po czerwcu 2016 r.
-